

Våsvargen

Årgång 21 nr. 1. Juni 2014. Pris 30 kr.
NÅS HEMBYGDSFÖRENING

Skolkökselever 1945. På sommaren efter 7 klass i folkskolan var det fortsättningsskola. För flickorna skolkök och för pojkarna arbete i skogen. Från vänster ser vi Holpers Inge, Anna Britta Gärds, Ingrid Karlsson, läraren: Ingrid Bergstrand, Alrikes Britt Triksson, Marianne Gustavsson, Greta Palm, Berit Larsson och Matses Greta.

Nåsvargen

Ges ut av Nås Hembygdsförening.

Utkommer med 2 nr/år.

Lösnummer 30 kr. Prenumeration: 45kr

Ansvarig utgivare

Dåpp Inger Larsson

Skansbacken 6, 780 53 Nås

Tel. 0281-30106, 0708778601

Epost: Inger.Larsson@su.se

Redaktion

Dåpp Inger Larsson, 0708778601, 0281-30106

Inger.Larsson@su.se

Niklas Näsander, 0703222189, 0281-30048

niklasnasander@gmail.com

Pej (Per-Erik Jonth), 0702649123, 0281-30080

pejont@gmail.com

Nås Hembygdsförenings styrelse

Ordinarie ledamöter

Ordf. Bengt Ehnström

V. ordf. Nils-Erik Jons

Sekr. o stugfogde Lennart Blixt

Kassör o serveringsansv. Marianne Flodin

Magasinsfogde Bengt Ehnström

Arkivarie Gunilla Ehnström

Fäbodfogde Thorsten Eirydli

Utställningsansvarig Vicky Airey

Suppelanter

Kerstin Söderman, Ingvar Rosén

Willy Gustavsson, Byns Mats Larsson

Carin Hermansson

Redaktionen har ordet

I det här numret bjuder *Nåsvargen* på en rejäl utmaning – en ögonvitnesskildring från inspelningen av någon av Viktor Sjöströms filmer om ingmarssönerna i början av 1920-talet, skriven på nåsmål. Och vi har ingen översättning!

Vi prövar också med en övergripande rubrik: "Musik från Nås." Under årens lopp har det skrivits en handfull artiklar i ämnet i *Nåsvargen* och publicerats både texter och noter. Det känns angeläget att lyfta fram musiken lite extra som är så viktig för oss alla och för nåsbygden. Inte minst genom *Tobakspinnarstämman* och *Natt vid Nåsen* har vår musik möjlighet att nå ut över hela världen. I det här numret kan vi läsa både om Tillmans Sara – horn – och Jont Erik och hans Malmångdragspel och glädjas åt *Nåsens holmar*.

Vi fortsätter med våra efterlysningar och tar tacksamt emot alla bidrag från färdiga artiklar till idéer. Och gärna fler berättelser på nåsmål! Ett stort tack till alla som bidragit i detta nummer! Presstopp för höstens nummer är 15 oktober.

En lång, varm, solig och lagom regnig sommar önskar redaktionen!

Om du vill prenumerera på *Nåsvargen* epostar du pejont@gmail.com inför varje nytt nummer och beställer tidningen. Du får den i posten med inbetalningskort på 45kr till Nås Hembygdsförening.

Om du saknar något gammalt nummer av *Nåsvargen*, kontakta Pej, tel 0281-30080.

Om du vill bli medlem i Nås Hembygdsförening kontakta Marianne Flodin, tel. 0281-30524.

Om du vill hjälpa till med arbetet i föreningen kontakta Bengt Ehnström, tel 0281-30148. Allt slags kunnande är välkommet!

Gunnar Tysks minnesfond

Utdrag ur stadgarna:

Fonden har bildats genom insamling från allmänheten med anledning av Gunnar Tysks bortgång 1976-01-14.

Ändamål: Avkastningen skall gå till ändamål som främjar hembygdskulturen i Nås.

Förvaltare: Fonden förvaltas av Nås hembygdsförenings styrelse vilken har efter infördan av yttrande från en representant för Gunnar Tysks anförvanter besluta om till vem eller vad fondens avkastning skall gå.

Utdelning: Utdelningen sker när förvaltaren så bestämmer, dock högst en gång per år.

Kondoleansmottagare: Britt-Marie Wiklund, tel 0281-30198, Heden 28, 78053 Nås.

Kassör: Marie Paavalainen, tel 0281-30089, Stationsområdet 222, 780 53 Nås.

Postgiro: 4401600-4, Gunnar Tysks minnesfond.

Ett Malmling-dragspel och mitt musikintresse

Minnen från barn- och ungdomen lagras in i mitt medvetande och kommer ofta upp i samband med vissa händelser. Ett fint exempel på detta var för lite mer än tio år sedan då jag var på väg med min bil till Nås järnvägsstation för att hämta min hustru som kom från Uppsala med rälsbuss. Som vanligt satte jag på bilradion och utströmmande ett dragspelsljud som har legat lagrat i mitt huvud sedan min tidiga ungdomstid. Det var Bo Nyhlén som i P2 hade ett program om dragspelare. Dragspelen i radiosändningen trakterades av Jont Erik (gubben), och hans Malmlingspel hade ett så särpräglat ljud att det var mycket lätt att känna igen. Visserligen finns det ett fåtal spel kvar i landet och hur dessa låter vet jag inte ifall de är i spelbart skick. Dessa dragspel byggdes i Hedemora av en instrumentmakare som hette Carl Johan Malmling. Jont Erik beställde tillsammans med några ytterligare personer varsina spel av honom och hämtade dem i Hedemora. Kostnaden var låg i vårt penningvärde sett. Bo Nyhlén på Dalarnas Museum har skrivit en intressant bok om Malmlingspelen och porträtterat av flera av ägarna till spelen inklusive Jont Erik.

Efter bilfärden ner till Nås station ringde jag upp Bo Nyhlén för att höra om det gick att få en inspelning med Jont Eriks dragspel. Han hänvisade mig då till SOFI (Språk- och folkminnesinstitutet) i Uppsala som ligger i samma hus som Landsarkivet där min hustru arbetade. Eftersom jag fick ett arkivnummer på inspelningen kunde jag beställa en kopia på en CD-skiva, och den läggs fortfarande på min skivspelare vid speciella tillfällen.

Jag har fortfarande i ett mycket ljust minne då jag som barn fick följa med mina föräldrar på logdans i samband med bröllop och födelsedagar och lyssna till Nässpelmännen. Den gick oftast av stapeln på Jont Eriks stora loge i Mellanborg. Det var Jont Erik gubben, Jont Erik pojken, Jont Lars, Sammils Lars, Holpers Erik gubben, Holpers Erik pojken och Elis Larsson. Det var musik! Att se Emmas Ernst dansa polska med sin Karin var även det en upplevelse för mig. Denna musik följde med mig under hela min ungdom. Vi tog under många år mjölken hos Jont Eriks och vid flera tillfällen satt Olof Tillman med någon son då man kom in i köket och ofta spelades det och man satt kvar på en stol och lyssnade på musiken. Många av Nässpelmännen hörde man även då man var med på kryckdragningar. Sista gången jag hörde Jont Erik spela på sitt Malmlingspel var den 21 april 1962 i samband med kryckdragningen för Matses Lennart och Lisbeth. Erik dog i november 1968.

Den folkmusik som jag lade in i mitt minne fullständiga då spelmän från Siljanstrakten under ledning av Kris Karl kom till Ordenshuset under flera år och spelade en hel del folkmusik som man tidigare inte hört. Detta kompletterades med de tillfällen då Erik Sahlström

och Gösta Sandström spelade nyckelharpa i Täby där jag bodde under några år.

Folkmusiken gav mig redan under tonåren även ett stort intresse för klassisk musik. Då jag var sjutton år flyttade jag till Stockholm som gav möjligheterna att i verkligheten få lyssna till de världsartister som man tidigare endast lyssnat på i radion. Det var en stor upplevelse för mig. Nästan varje vecka blev det ett besök på Konserthuset i Stockholm. Musikintresset har fortlevt, och jag lyssnar nästan två timmar varje förmiddag på P 2:s musik i vår gamla radio. På kvällarna kommer ofta en CD eller LP skiva i skivspelarna. För mig upplever jag en total avspänning under tiden jag sitter vid datorn och skriver eller då jag sitter och klistrar upp mina småkryp under mikroskop. Ljudet av Jont Eriks Malmlingspel har dock ej lämnat mitt minne. Det är samtidigt med glädje som jag fortfarande hör Nås spelmanslag spela varje sommar och hör olika spelmän i samband med Tobakspinnarstämman.

Bengt Ehnström

Jont Erik med Malmlingdragspelen.

SOL
SOMMAR
SEMESTER...

WÄLKOMMEN
TILL

NÅS SERVICECENTER
TEL. 0281-302 19

Käly-09

Se vår möbelutställning!!

Detta hände sig när Västerdalälven fortfarande var full av kräftor...

Detta hände sig när Västerdalälven fortfarande var full av kräftor och Dalregementet ännu inte var borta. Hemvärnet hade blivit utkommenderade att vakta järnvägsbron över älven i Utanhed, som en pluton från Dalregementet skulle öva anfall på. Mannarna i hemvärnet hade förberett sig väl. Inne i buskarna hade de bl.a. spänt snören, som stod i förbindelse med angeldon laddade med knallkork, för att förvarna om anfallarna skulle komma genom skogen när det blev mörkt på kvällen.

En av mannarna stod vakt under bron i mörkret. Plötsligt hörde han att det kom en roddbåt. Av samtalet ifrån båten förstod alla, att de som satt i båten skulle ro lite uppströms och fiska kräftor. Nu – på olaga tid! Kräftfiskarna skulle nu skrämmas ordentligt. Alla gjorde sig beredda. Några försåg sig med grus från järnvägsbanken. Vakten ropade "Halt eller jag skjuter skarpt!" Så började några skjuta med lösplugg, andra kastade sten och grus ner i vattnet. De som stod och sköt såg hur alla i båten kastade alla kräftburar överbord, ner i vattnet. Killarna i båten blev livrädda. De såg hur det pluppade i vattnet bredvid båten. De var övertygade om att de var utsatta för några galningar som sköt skarpt på dem. De kom iland och blev hämtade till staben för förhör.

– Jo, de skulle bara fänga kräftor, de hade varit där tidigare så de visste att det fanns mycket kräftor. Kräftfiskarna blev transporterade till den övningsstab som fanns i Järna. De var från Borlänge. Efter 3 timmars förhör fick de komma tillbaka, hämta sin båt och ro tillbaka till sin bil. Under tiden hade den anfallande plutonen från 113 sett när tjuvfiskarna kom och hade kommit så nära att de hörde det mesta vad som sades. Någon utlöste ett angeldon, och så drog de sig tillbaka.

När tjuvfiskarna, efter förhör, rodde tillbaka och drog upp båten fanas idén hos den anfallande plutonen att ta båten från kräftfiskarna och ro över älven för att anfälla därifrån, men de insåg att fiskarna skulle bli mycket rädda om det plötsligt kom militärer så de avstod. På efternatten anföll plutonen och tog bron. Soldaterna berättade att de varit så nära att de hört allt som sades – "Men vad sköt ni med? Har ni en kanon?" En del smållar de hört lät så. En i hemvärnet stack ner mausem mellan syllarna på bron och drog ett skott. Ekot gjorde att effekten av blev stor, det var den kanonen de hört.

Detta hände på 1980-talet och berättades för mig av någon som var med.

Pej

BIO JACK
Energiklipp

Finns i fyra storlekar både för kranmontering och för grävmaskiner, med eller utan ackumulering.
Biojack 150, Biojack 180, Biojack 230, Biojack 300.

Dala-Gripen & Dala-Fästet
– finns i gripande många modeller

- Entreprenad • Sten/Sorterings • Multigrip
- Timmer & Risgrip 0,08-0,42 m²

SITRIGHT
— NUMMER ETT I SKOGEN —

Tel: 0281-300 30
Fax: 0281-59 51 07
www.sit-right.se

...Potatisen med anor...

...och ögon för kvalité...

Bröderna Olérs AB.
Nederborg Nås.
 Telefon 0281 - 30 261

**Hjulbäcks Ved o Flis
 Entreprenad**

Tel 070-568 90 97

Vägunderhåll

- Grushyuling
- Grusåtervinning
- Dammbindning
- Kantskärning med
EDE -Effektiven
- Vinterväghållning
- Övriga markarbeten

Gronbergs AB

Väg Mark Maskin
 073-054 14 35 NÅS
www.gronbergs.se

Midsommarafton 1907 var det bröllop här i Nås

På den tiden behövde man ingen lokal utan allt skedde hemma på gården. Mat hade förberetts för många personer. De hade tagit hem sprit så det skulle räcka i flera dagar. 300 liter brännvin och 150 liter cognac.

Brudparet åkte till kyrkan med häst. I kyrkan satt alla bröllopgästerna och väntade. Det gjorde även Prosten Granberg. När brudparet gick in i kyrkan mötte prosten dem mitt i kyrkan med en pall som de kunde knäfalla på. Prosten visste att bruden var gravid och ansåg att de inte var värdiga att gå fram till altaret. Detta tyckte brudparet och menigheten inte om så prestens beteende uppskattades inte av alla som var i kyrkan.

Hemma igen började festen. Brudgummens spelmanskompis Olov Tillman från Floda hade tagit med sig en kamrat, Rosas Olov Ersson, och det blev sedan dans på logen. Solen sken på alla gäster. Det blev långa dagar för spelmännen låg kvar i 3 nätter. Många gäster gick hem och mjölkade sina kor och kom tillbaka både kväll och morgon för festen höll på i 4 dagar. På kortet som finns bevarat (se nedan) räknar vi till över 60 personer, så man kan förstå att det gick åt mycket mat och dryckjom. Spriten hade ställts mitt på gårdstunet i två stora trätunnor där de till en början hängt skopor på kanten att dricka med. Det visade sig inte vara så omtyckt, för folk visste inte hur mycket de drack. Man fick ställa dit spetsglas som gjorde att det var lättare att hålla räkning på hur mycket man drack.

Det berättas att det kom några rallare förbi och frågade om de kunde få lite vatten att dricka, och de blev visade till tunnorna på gårdsplan. De fick dricka sig otörstiga. Någon kom på att släktingen i Skansbacken, gamle Dopp Lasse, inte hade varit på festen. Man tog häst och vagn och åkte dit och hämtade Doppgubben, som höll på med att trampa dyngan. Detta gjordes för att gödseln skulle "brinna" bättre. De tog med honom och han fick följa med till Mellanborg där han fick några supar och blev sedan skjutsad hem. Han tackade med orden "I a verkligen heder mä pojkar".

Man kan tycka att det var mycket sprit som gick åt, men med tanke på att det var många gäster och många dagar så var det kanske inte så illa. Det nämndes aldrig att någon blev dålig av spriten, och jag gissar att det blev lite kvar till senare tillfällen.

De som gifte sig var Jont Erik och Olers Britta i Mellanborg. De fick 5 barn och kom att få vara med om att vara gifta i över 60 år. Jont Erik kom att spela på sitt Malmlingdragspel på nästan alla kryckdragningar och många bröllop i Nås under många år.

Pej

Bröllop 1907. Många av bröllopgästerna är identifierade – fråga Pej om du vill veta vilka som är med.

KATRINAS GÅRD NÅS

Potatis, skog.
TEL 0281-30 102

...NU ÄVEN AKUT...

**HJULBÄCKS
BYGG HB.**

TEL. 0281-30172
070-3553349

...OM DU INTE VILL SLÄPA
OMKRING MED EN GAMMAL
DYNGKÄRRA, TITTA IN TILL
OSS SÅ KAN VI RÄDDA DITT
ANSEENDE MED EN
KVALITETSSLÄPVAGN!

Reservdelar till samtliga fabrikat.

GLAD MIDSOMMAR
ÖNSKAR

**BIL & MASKIN I
DALA-JÄRNA AB**

Tel. Dala-Järna 0281-595700

Ur: MINNEN från Ingmarsspelen 1959 – berättade av några som var med

DET STARKASTE MINNE
ÄR SVAGARE
ÄN DET SVAGASTE BLÄCK
Gammalt kinesiskt ordspråk

Joe Lind skriver:

När jag läste i tidningarna att Rune Lindström skulle dramatisera Selma Lagerlöfs bok "Jerusalem" för friluftsspel i min hemsocken Näs tänkte jag. ÄNTLIGEN!

Minnena från min barndom, då Selma Lagerlöf gick från gård till gård, för att samla stoff till boken kom över mig. Min mamma berättade ofta om hennes besök på länsmansgården, mitt hem, hur intressant hon var. När Viktor Sjöström kom till Näs för att göra en film kring hennes bok hade man den stora äran, att få vara med i bröllopsföljet. Iförd gul peruk och stor svart hatt och med näverkunt på ryggen utökade jag de agerandes skara. NU-tänk om jag fick vara med om att göra en roll, om aldrig så liten.

Jag tänkte faktiskt på att skriva till Rune, och erbjuda mina tjänster, men min blygsamhet avböjde det. DRÖM om min glädje då George [Thunstedt] ringde och talade om att jag skulle få spela Stark-Ingmar. Sedan kom den kusliga känslan man får ibland, HUR skall jag klara av uppgiften? Och hur kommer yrkesskådisarna att reagera? Blir man hunsad eller godtagen? Jag blev "godtagen" på ett förtjusande, kamratligt sätt av hela gänget som jag alltid skall komma att minnas.

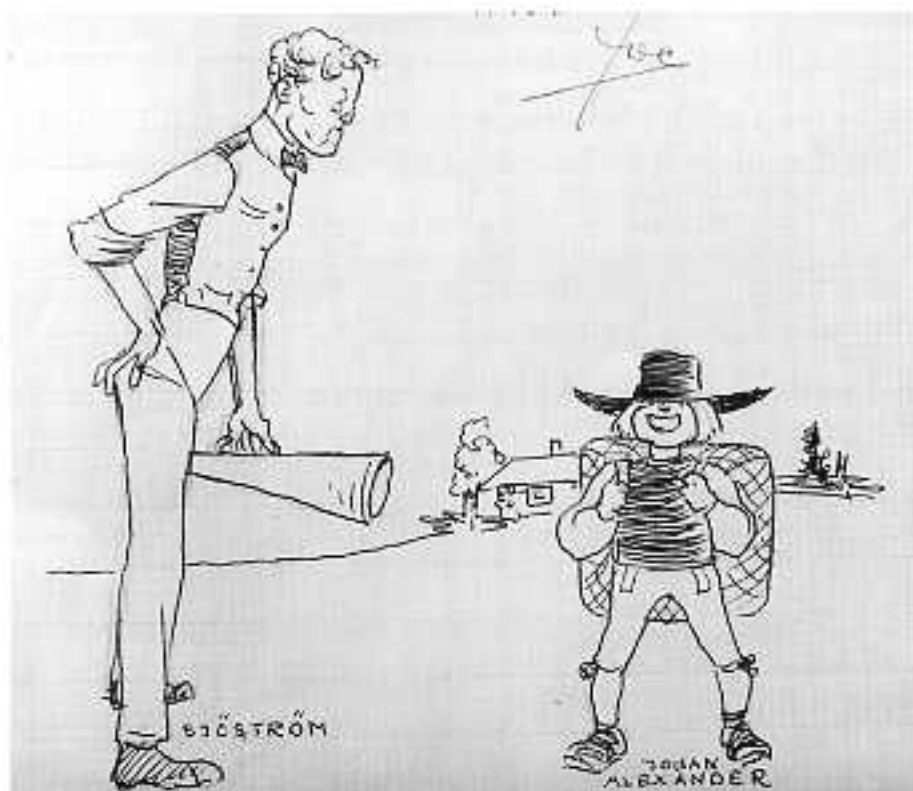
Joe

Joe var född i Näs 1899. Han spelade rollen som Stark-Ingmar i 30 år.

I inledningen till Minnesboken skriver Rune Lindström:

Minnen är som en fin och utsökt parfym. De förljuvar stunden och kommer den att blomma och dofta. Men de förflyktigas så snabbt och inom kort är doften försvunnen. I dag den 26 juni 1961, när vi om morgonen betraktade Hjärpholms kolnade ruiner, slogs vi av tanken att nedskriva vad vi minns kring våra Ingmarsspel från de år som gått innan dessa minnen hunnit förflyktigats och drivit bort som timmerstockar i tidens älv och försvunnit i glömskans hav.

Teckningen är gjord av Joe som illustration till hans tankar i *Minnen från Ingmarsspelen 1959 – berättade av några som var med.*

Ett fynd i ett gammalt fotoalbum!

Ett foto på en kvinna med två små barn i famnen, jag vänder på kortet och läser följande: "Tillmans Sara med Emma och Maria, ensam med två barn, karln föllde ihjäl sig. Töserna, tvillingar, de föddes i Borg, Nås." Nu var frågan, är detta Tillmans Sara som man sett på vykort, där hon blåser vallhorn och som fick en så olycklig start in i vuxenlivet?

Nu vaknar mitt intresse för att utröna en del av hennes historia. Med efterforskning hittar jag snart Sara Olsdotter, f.1846-12-27 i Flatfäbodarna, Nås Finnmark, d.1935 i Lindesnäs. Hon får tvillingflickorna Emma och Maria 1871-12-28. Fadern okänd. Allt stämmer så långt, men kan jag knyta denna Sara till Tillmans Sara med vallhornet?

Jag kontaktar Gerd Friberg i Lindesnäs. Hennes mormor var Saras dotter Katarina Erika. Och nu var jag på rätt spår! Enligt uppgift så skulle fadern till tvillingarna vara en skogsarbetare från Tyfors/Säfsen. Vid mina efterforskningar i dödböckerna från Säfsen så fann jag en Johan Bock f.1832. Som dödsorsak angavs: skadades livsfarligt vid skogsfällning den 1 juli 1872 då ett träd föll över honom. Denne Johan arbetade som dräng 1870 hos sin syster Emma Bock och hennes make Jan Petter Jansson i Nederborg. Detta par hittas också som faddrar i födelseboken vid tvillingarnas dop. På baksidan av kortet står ju också att de är födda i Borg! I maj 1872 flyttar Johan tillbaka till Säfsen, och tre månader senare har han förolyckats. Kan han vara tvillingflickornas fader?

Sara i unga år

med tvillingarna Emma och Maria

med barnen Karin

Saras föräldrar var Tillmans Olof Olsson f.1803, Flaten, Nås Finnmark och Maria Lisa Larsdotter f.1807, Slätten, Järna Finnmark. Sara hade alltså skogsfinska rötter. Fadern härstammar från Bertil Pålsson Hyryläinen, Flatbyn och hennes mor från Pål Hansson Vilhuinen, Digerliden.

Hennes familj flyttade till Noret, Dala-Järna år 1854. Sara städslades som piga vid Lindesnäs bruk 1866. Hon var sedan skriven hos föräldrarna i Noret mellan 1868-1880. Under dessa år tjänstgjorde hon bland annat som piga i Snöån, Dala-Järna.

Sara födde tvillingflickorna 1871. Sen levde Sara ogift med barnen fram till 1880, då hon gifte sig med Johan August Svensson inflyttad från Grangärde, f.1829 i Adelsöf, Jönköpings län. Johan August arbetade som garveriarbetare och de blev bosatta i Utanhed i Nås. Han avlider 1887. Sara föder två döttrar Katarina Erika (Ersdotter) 1888 och Anna 1890 i Utanhed. Samma år som Anna föds gifter Sara sig andra gången, 1890, med änkemannen Tuppens Anders Andersson f.1821, Skansbacken, Nås, hans tredje gifte. De fick också tvillingar, sonen var dödfödd men dottern överlevde, Albertina 1891.

Tuppens Anders hade 8 barn i första giften med hustrun Karin Olsdotter som dog i lungsot 1879. Hustrun i andra giften, Anna Olsdotter, blev ihjälstängad av en tjur 1888. Anders avled 1909. Sara bodde 1910, hos sin dotter, Katarina Erika i Lindesnäs, gift med Bajer Lars Persson.

"Nåskulla" med vallhorn.

Med tanke på kommande generationer är denna historia ett bevis på hur viktigt det är, att på foton, dokumentera namn på personer, händelser, datum m m. Utan informationen på baksidan hade dessa foton bara passerat mig, utan att jag reflekterat över vilka personerna var! Troligen har Sara under många somrar gått som vallkulla i skogarna i socknen. Hon var också känd för att både spela och sjunga. Vallåtar och sånger finns upptecknade efter henne.

Göran Samuelsson
Dala-Järna
goran@dalahorse.info

Efterlysning:

Inventering av gamla musikinstrument i kommunen

Vi vill gärna komma i kontakt med dig som har eller känner till något om horn i kommunen. Bilden visar ett hockhorn och ett kohorn. Hör av dig till Göran Samuelsson, tel. 0281-21312, eller Niklas Näsander, tel. 070-3222189 om du har ett horn eller känner till något.

**...VÄR SPECIALITET
SKOGS & HUSTRANSPORTER.**

Hemmings Åkeri AB

PER & BÖRJE

Specialitet
Skogs- & Hustransporter

Storbyn 12
780 53 Nås

Tel + fax: 0281-300 90
Per mobil: 070-213 68 99
Börje mobil: 070-263 33 54
Mail: hemming.ab@ixpress.se

**... KÄNDA FÖR
SNABBA TRANSPORTER**

Loråskasernen eller Loråskojan – bruk och byggnad

Intill Loråsens västra sida intill Jällmyrbäcken ligger det i Nås sista kvarvarande, ursprungliga skogskvarteret av den typ som kallades eldpallkoja, ibland även benämnt rimpelkoja. Namnet kommer sig av den eldstad, ca 2 x 1 m i fyrkant och knappt 1 m hög som är byggd av sten mitt i kojans. Den har en plåthuv i form av en fyrkantig tratt som rökfång och leder genom ett rör röken genom taket.

Kasernen är av den något större modell som inrymde maximalt 16 personer. Utefter väggarna löper fasta träbänkar som användes som sitt-, mat- och sovplatser för huggarna och körkarlarna. En liten förstuga leder utifrån in i det ca 4 x 6 m stora, eller lilla, utrymmet. Golvet är stampad jord.

Härinne skulle samtliga få plats med sina medförda packningar, seldon och allt vad som skulle finnas tillhands. På rimpeln eller eldpallen skulle mat lagas av var och en. Det eldades så plåthuvan ibland glödde och det blev stekhet i rummet innan läggdags, men på morgonen var det återigen iskallt. Vattenhinken var nästan alltid frusen på morgonen, och de som låg närmast väggen fick ibland skära loss håret med en kniv för att det frusit fast i väggen, berättar Nall Erik.

När kasernen är byggd är osäkert, kanske någon gång på 1920-talet, möjligen tidigare. På väggen inne i förstugan finns många namn och årtal skrivna med blyerts, bland andra min fars, Nall Erik, år 1937. Han var då 25 år. Han arbetade som skogsvaktarbiträde åt Stora Kopparbergs Bergslags Aktiebolag i 30 år och hade många berättelser

om händelser vid Loråskasernen, vilka finns som del av en timslång film inspelad av min bror Nall Birger. Det liv man då levde kan nog ingen idag föreställa sig, med umbäranden, olyckor och ett oerhört hårt slit. Bland annat berättas om en man som högg sig i benet, drog loss yxan, sydde ihop säret med nål och Björntråd och fortsatte sedan sitt arbete.

Ungefär en kilometer sydväst om Loråskasernen, nordväst om Snärberget vid Långmorheden, fanns ytterligare en kasern, något mindre än den vid Loråsen med plats för cirka 12 man, byggd på likartat sätt av timmer.

Nall Lassé

Loråskasernen (ovan), Zorn museet, Mora (nedan). Foto: Gunnar Lindholm.

av *megarontyp* är från tiden 1.200 år f Kr. De grekiska templen – de första i sten byggdes omkring 600 f Kr – är olika varianter av *megaron*. Aron Borelius skriver i sin konsthistoria "Allra märkligast är i det sammanhanget att vi upp i några av Sveriges länge isolerade skogstrakter har byggnadsformer, som så nära överensstämmer med motsvarigheter i de mykenska borgarna, att även mycket seriösa forskare räknar med ett dunkelt samband. Kan det vara en händelse att våra äldsta eldhus av *megarontyp* har samma grundplan? Skall vi kanske tänka oss att denna arkitekturforms urhem låg någonstans i Mellaneuropa, med förgreningar åt både nord och syd?"

Gunnar Lindholm

Det finns bilväg till Loråskasernen, om än sista biten är dålig. Besök den och föreställ dig hur det var när 16 man låg där veckovis mitt i vintern. Red. ann.

mjömmeltuppo för rödklöver. Humla heter *mjömla* på nåsmål så namnet betyder ungefär 'humla+blomma'. Hör av dig om du kan några fler namn och ta gärna fram *Nåsvargen* från förra året som innehöll en lista med växtnamn på nåsmål och friska upp minnet.

Ristat och skrivet i fäbodstugor, på stenar och på lösföremål

I många härbren, fäbodstugor eller på bruksredskap eller stenar etc har sedan gammalt ristats in bomärken, årtal eller andra skrifter eller till och med berättelser. Då detta kan ha olika historiska värden vore det intressant om så många som möjligt kunde hjälpa till att dokumentera sådant som kan vara av värde för oss nu levande och för framtiden. De av oss som varit med på bufföringens tid tillhör kanske den sista generationen som förstår och uppskattar dessa skrivna ord. Om stugor restaureras eller säljs, finns stor risk att dessa ristningar försvinner i hanteringen. Vi vet också att Dalarnas Museum är mycket intresserade av att ta del av sådan dokumentation. Vad som behövs är foto, övrig information om historik, ägare bakåt i tiden, nuvarande ägare, fastighetsbeteckning etc som kan vara värdefullt i historiskt sökande. När det gäller fotografering hjälper vi gärna till, då det i vissa fall kan vara svårt att exponera med "enkel" kamera.

Du som har eller känner till ristningar hör av dig till Jonth Mats på telefon 070 2739576 eller 0281-21312.

Efterlysningar

Kan någon identifiera personerna på fotot? Det sitter på väggen i ett rum närmast entrén till *American Colony Hotel* i Jerusalem. Om du vet något så hör av dig till Skans Vicky Airey på tel. 0281-30010.

Ribackors röda gränd forts.

För ett par år sedan satt Skött Astrid och jag och språkade. Som brukligt var, kom vi in på Skansbacken. Jag frågade henne om hon visste vart härbrena i Ribackor hade tagit vägen. Jodå – AOs hade flyttats till Lissmats Annas i Överborg, Bajer Annas hade Karin Skotte i Djupsand. Det var bara det tredje hon inte visste någonting om. Det försvann. Kanske någon vet, och kan berätta för *Nåsvargens* redaktion vems det var och vart det tog vägen? Skans Vicky Airey

Damerna som skällar grisen på omslaget till *Nåsvargen* 13:2: den som står närmast, i roshucklä, skulle enl. Esbjörs Rune vara Olérs Karin Jonsdotter, gift Storsten. Född 1862 död 1934.

Ett nytt växtnamn har tillkommit sedan förra året:

År 1973 fick jag en skrift av min mormors faster, Sigrid Larsson. Sigrid föddes 1892 och växte upp i byn Tyna i Nås, på gården med gårdsnamnet *Hol*. Det är första huset på vänster sida i Orrbacken, nerifrån landsvägen räknat. Gården har nog senare mest kallats för Eskils eller Hol-Eskils, efter min morfår. Redan i unga år flyttade faster Sigrid till Falun för att arbeta i sin brors, Lars Hollners, hem. Hon tog hand om familjens fem barn och "inackorderingarna" – studenter från lärarseminariet. Sigrid hade någon gång fått denna historia på nåsmål och ville att jag skulle ta hand om den. "Ta vara på den här, så den inte kommer bort," sa hon när det var dags för henne att flytta in på ålderdomshem. "Vem har skrivit det här?" frågade jag, eftersom det inte finns någon underskrift. Det ville hon inte svara på. "Ja, det är nog lite hemligt," sa hon. "Jamen när är den skriven?" undrade jag. "berättelsen är inte heller daterad." "Ja det är länge sen, det var väl då när det hände," svarade hon, ännu mer kryptiskt.

Victor Sjöström regisserade *Ingmarssönerna I* och *II* (1918-1919), och *Karin Ingmarsdotter* (1920). Är det manne någon av de filminspelningarna som avses i texten? Nåväl, 40 år efter att jag fick berättelsen i min hand så offentliggörs den nu i *Nåsvargen*.

Mycket läsnöje önskar Ulla Rönöls / Hol Eskils Karis minsta kulla.

Läs hjälp: I nåsmål faller h ofta bort i början av ord: ä-hä (det), a=har, o=hon, add=hade. Nåsmålet skiljer inte på y och i: dyrt blir dirt etc. Det är svårt att läsa nåsmål tyst, vi är inte vana vid det. Läs högt så upptäcker du hur lätt det faktiskt är! Det finns inget vedertaget sätt att skriva nåsmål, det är ju ett talat språk, och jag har försökt att använda så få diakritiska tecken (tecken över vanliga bokstäver som markerar ett från svenskan avvikande uttal) som möjligt. Några ord har vi inte lyckats tolka och för några ord finns översättning inom parentes. Däpp Inger.

Ur filmen *Ingmarssönerna* med Harriet Bosse som brud. Från vänster syns: Josefs Inmi, ?, skådespelare, Herta, ?, Harriet Bosse, Jöns Anna, Matses Olle, Jönses Olar, Mats Lasse, Falkens Anders, ?, Myr Lasse, ?, NG. (Hör av dig till Pej om du tror något är fel eller känner igen någon mer.)

En historia – på Nås-mål

Ä va e människa sôm döm kall Selma Lager-bashla, sôm sätt hop e historja om lasarenar ö Jerusalemstälä. Je a då int völ mä (nedlatit mig) tä läst botja, för döm a sagt att ä a vir bära tokhetär; ö fast je allär kun mä lasarenar, utan a höll mä däre tjörtja (kyrkan), hur klenan präst vi än a att, så tickt je att ä e skamle tä jig på döm mer än döm a jolt.

Nu a döm höll på fil in den historja, ö på förändasöton (söndag kväll) kam döm ö vill a minä gettär mä.

– Nej, mänt hä tro, sa je, att döm ska ita Jerusalem. Hur i allästa dagör skull vi utgå öss (klara oss), öm int vi fing mjölkdripan, då allting ana e så dirt. Kôm hög där je fick betal 5 kronör för döm *kväl*(?) skonä tä mässmös.

Män då sa döm, att döm bärta vill län gettar för tä lätt si, hur ä a vir (varit) för i väla. Ö då ä va e arvålsam människa sôm besstä (had), sö kun je int nö ana än lätt o fä län döm, bärta je feck föll mä sjölv. Je tickt att ä va hedersamt, att döm kam hög just värü gettär, som je vet e välkäst (bäst), fast je int vill säj ä. Int vill je klandär nön; män vor ä för mitji, öm döm nön gång add e premiering på gettar, då döm a för bå kor ö hästär de en varvä ätt de ara. Je undrä je, öm int väro Smulo – den grimua (fläckig), sôm mjölk hop (inte sinar) – lik gärna kunn fä köm ti tiningar som Söltbüss Fregäs, sôm si ut sôm ett hässjkrammel (hässja-) ö sôm döm a dri en linkam ätt sior (sidorna).

Ja, sö släppt je ut döm ini tjia (liten hage) ö sprang in ätt slekskräppa (väska med lockmat för djuren), för je trodd ä skull int vär gäle (lätt) fä döm ätt Vrångatto ita Jugas Erkäs. Just då kam ä ett rågnskur, sö je feck löv krip punn tak mä ä geck ivir. Ö sen knall vi ä; män vi a då int köm mer än ginnum grinda förrän getkrakar flatt (sprang) bå hit ö dit; för i mä tro att ä e en sliken (sådan) *buna*(?), som int ä e för role tass mä. Je vart sö sinnu (arg), då döm a ti unna rogälar (gårdsgårdarna), sö en ska vässlas (krångla) på slikt vis, sö je a kunn' sli ä döm riddjen (ryggen), öm je a nått a döm. Je vet int hönn ä e för karär, sôm stirä (ordnar det) på slikt vis. Män då sinnä a rönn tä mä (ilskan lagt sig) nössönär, då bö je döm sletjör (djurgodis) ö sang (sjöng): "Hä växt e lilja i grön dalen" ö då va ä sôm döm a larp ätt mä (gått efter mig) litä hättär.

Sö kam vi dä fram; män alleri nöntin (oj oj oj), sö döm a vänt öpp ö ne på gäl'n (gården). Ett fjös ad döm biggt, sôm såg ut sôm gammult. Härbräsdörar stog på vi gaväl (stod vidöppna), ö all'n gamlan rämmil (skräp) a döm dri (dragit) fram. Ö sö fölkut va ä då ö på gäl'n, sö je a sö när vört atitjin (granntyekt) att döm int a lösst öm nö, sö je a fätt röst mä (klätt mig) litä alens (annorlunda) än tä köm rännandäs i jättkläar (vallkullekläderna).

Män då kam ä e öknu (okänd) människa ö tog hand öm jettar, ö je lätt o ta döm, sen je a sputt för allt ont. Män hä sa je, att ska i omens (verkligen) fil döm, sä fä i ta vackert ö höll er a horna.

Fil döm, sa'n, jän ent ä fråga öm fila. Vi ska späl in döm (spela in döm), fösstä i (förstår ni).

Män int fösstog je hänn, ö int säg je nö späl (spel) ana än e läa (läda), sôm såg ut sôm ett litä posentiv. Ä va en arvillär (snygg) kar, som add e knäbracka, där hönder benä (varje ben) va som Gucku Olas pösö (säckpipa),

Han kam stog ö vevlä på den läa (vevade på den där lädan), män int let hä nö tal öm. Nö ana späl hörd int je än hur ä tjulä (tjöt), då döm drog klubbhjulo ö körd en gammul...(?). Gettar, döm feck stå ö ät hö ur en lammkörg, ö fast ingen mjölk döm feck je rätt för tiu kannör. Allihop ä döm öknu va sö gemenä (vanliga), ö je tickt rent je skämdäs, då döm völ sä (brytt sig om) tä bi (bjuda) mä tä gässböss (kalas, bröllop).

–Je vär (måste) dä hem ö fä nö på mä föst, sä int je ska si ut sôm en hölä (vallkulla), sa je.

Ö hä skull je dä fä, för döm skull int a gässbö förrän i dag. Män då skull je sätt på mä alln gamlan grannlät je addä, sa döm. Ö då ment je, att je vär dä fur bi tä (bjuda till) ö geck hem mä gettar ö drog ur döm tär'n (drog ur dem mjölkdroppen).

Män tro nöra människa, sen höll je på vart skamdöm tä söv en blönd (kunde inte sova en blund), för je läg ö funder på, hur i allä dagör je kunn vär buu (bjuden) ä dömmä, då int vi a vir öskil (varken) släkt ell bugrannär.

På mörgon geck je itta Margitta ö feck hatt'n strukin (kärringhatten), ö sö plöck je fram gammul kliar, för je vart si, öm ä va nö fel på döm. Je tickt ä va riktit role (roligt), att je nön gång skull slipp skämmas för hä gamla, sôm je väg e *välbörä* (?) än slekt flas (skräp) döm nu a.

Ö sö i mörgöst börd (började) je på klädd mä dä klöeka va ö. Je snodd mä, ö hur je vässläs (krånglade) sö feck je på mä bindilar (banden), ö sö tog je litä äbrödd ö la ti brupsalmbotja, ö sö knall (gick) je ä tä gässbö. Fösst (först) tä Börg, ö sen på Backa (Skansbacken), män dit feck je dä åka.

Int ett gussläns grin (gryn) feck je, män ä e dä fur ingen, sôm a nö nu, hönder sôm va (hur som helst). Men int under je på att döm kan a storä gässbö, då int döm bi (bjuder) på nö (något). Sen je a stått dan ö koxt nöra timär, då kam brua ut. Ä va e inneli nittu (innerligt söt) människa – ö sö fin! Nog tickt je att vi add granne brullr dä je va ung, män makön a je allär sitt. Je vet int hönn sôm a klätt o, män int mått ä a vir nöro Näsmänniska. Döm kall brua Britta, män hä va fur för o add ett sä fult namn sôm öm konä skull a kässu (döpt) o. Ho ätt fru Basä [Harriet Bosse]; ö ä va sind öm o för mer än hä. Döm sa att int o vill a kam, ö int under je på hä. Ätt mä (hos mig) vär aller sö brua släkt, män tä köm a (till) en sleken storgäl, sôm ho add ä ställt. Ä va e imlen bru (en brud att tyeka synd om), tickt je.

Män ingenting vist döm. Döm vart då lät värö rissa (ungef. hångla), då döm skull får tä tjörtjör (till kyrkan), män nog säg ä då ut, sôm döm älsk hönan (varandra). Brua va sô lûx'n (yster), som e lita kulla, män gu vet, hur hävle (bra) ä va invärtes. Nog tickt je om Erkä, då vi gift oss, män nog höll je mä för skrott sä länji je add psalmbojja ti nävan.

Då vi stog ö hängdä, sô lätt döm då oss kvinnföltjar vär ifre, män karar spökt döm ut mä här, sôm öskil (antingen) va rundklippit ell stubba. Ö sömlenä blåst döm mjöl ni ögo ä, sô int under je på att döm a nått om (ont om) brö. Tokut va ä, män fint vart ä, sôm för i väla, Ö role va ä, för Faltjens Anders tok sä sôm en språkjöns (pratmakare), ö döm ar karar va sôm döm a vir mörna (i gasen), döm ö.

Brua hälst på oss, sôm gamlast va, ö sen skull ä bär ä (bära iväg). Men döm måttent a aft nöro rättfös klöcka (rättvisande klocka), för vi feck sitt som fängär ti kärror bå länje ö väl. Je tickt je hörd att ä ringd bå föstgång (första gången) ö angäng (andra) - män allär bar ä ä.

Jo, jätta kö dö (minsann), bar int ä ä tä senäst (till sist). Vi rammäl ne för backa ö då spålmännar spält gammäl lekar, tickt je ä va sôm då Erkä ö je gift oss. Fast vi add då pösö (säckpipa), vi, ö sô va ä då ingen sôm trängd om gå (blev tvungen att), fast vi add sämmär hjuldon.

Bäst vi nu äktä sô stantä ä. Je trodd ä va nön häst sôm spökt sä (krånglade), män int va ä hä. Vi skull vända ö fur tä bakör ita gässböss gäl'n (bröllopsgården). Ä var fur nön sôm glömt nö, män int förstog je, össö int (varför inte) döm kun stanö ö lät öss farö, sä nått (ont) sôm ä va mä tia (tiden). Vi för täbakör (tillbaka); män hä vant nog mä hä varvå. Än glömd en ett, ö än ett ana, ö täbakör skull vi. Fram ö täbakör ti Skanshacksgatto, rakt som en skeklavö (slaghom i vävstol). Nog a bruu fått regn pi krona, sô o vär (blir) rik, tänkt je, män int kan hän vär nö bra förbö (omen).

Hur vi äktä, fram ö täbakör, sä kam bå bruu ö brugummen bört, ö je vart riktigt ägöm (orolig). Män då va ä en sôm sa; att nu e döm nog giftä på "stöck-hölmska".

Vi skull få far hem, sa döm. Je a bruk få en öra tä lägg i häva, då je a vir brupiga, män nu feck je 7 kr, sô je skull få köp mä nön mat vänt je. Je tickt hän va sô imle (rörande), sä je vart alldeles huvugaln. Då je kam hem ö tog fram postilla och skull läs söndajen, sä tickt je rakt ä va sôm je a vir ita Jerusalem, je ö. Ö aller vet je, hur gettar skull a utgått sä (uppfört sig), om döm a vir mä, ett slekt filande sôm hän va

PIZZERIA RESTAURANG

NÅS GRILLEN
 erbjuder
 Pizza
 Kebab rätter
 Sallader
 Hamburgare
 À la Carte
 Fullständiga rättigheter

Dagens 11-14
Öppettider
 Sön-Tors 11 - 22
 Fre - Lör 11 - 23

Vi satsar på kvalitet och service och lovar all göra vårt allra bästa för att du skall trivas hos oss!
 Vi hälsar er alla, gamla som nya kunder hjärtligt

Välkomna!
0281-302 13

..DÅ VAR DET MASSIVA RÅGUMMIDÄCK..

..NU HAR VI KVALITETS DÄCK DYGNET RUNT..!!

Välkommen till
DÄCKTEAM

DITT LOKALA DÄCKPROFFS

0281-130 90

Propellervägen 13

Affärer och serviceinrättningar i Nås på 1940 och 1950-talet

By/område	Mat, järn o färg, post o bank	Skor	Cyklar o tillbehör	Frisörer	Cafeér	Sybehör, tyger kläder	Kiosker
Skansbacken, Storbyn, Älvsborg	Konsum Ernst W. Matsson Slaktar Olsson Tysk Erik Tysk Ernst filial Skansbackens bageri Rossebageriet Tysks foto Robert Perssons/Rhodins Järn o Färg Posten Göteborgsbanken	Axel Forsberg		Signe Fältivar (dam) Göte Svensson (herr) i Mikels Lars uthus	Lindholms	Jont Gottfrids Matsgretas LP Erikssons skrädleri	
Heden	Konsum						Kiosk??
Sveden	Konsum Tysk Ernst						
Borg	Konsum (AOs Axel)						
Meilanborg	Axel Matsson (Håkasboä)						
Nederborg	Maja Halvarsson Robert Lind (leksaker)	Täpp Isak			Lindgrens Lindgården	KA Lindgrens herr- o dam-skrädleri	
Stationsområ- det		Knutes Per	TP Larsson (Täpp Pers)			Isac Olsson (skrädden) Elna Olssons	
Narsjövägen			Monark (Jonspers Erik)				
Lindesnäs Lövsjön	Konsum Konsum						
					Centrum		Virans kiosk Bäckbrors kiosk

I *Nåsvarens* förra nummer fanns en omfattande beskrivning av affärlivet i Nås i mitten på 1900-talet med karta. Här kommer en lättöverskådlig sammanställning som vi tackar för. Det är inte helt lätt att komma ihåg alla verksamheter. Känner t ex någon till om/att det fanns en kiosk på Heden? Vem drev den? Och när? Det fanns ju även kringvandrande rörelseidkare som kom, stannade några dagar och tog emot kunder. Till Däppgården kom t ex en herrfrisör som bodde ovanpå bagarstugan – men det var redan på 1920-talet. Barberar Olsson kallades han och du kan läsa mer om honom i *Nåsvaren* 1999 höstnumret. Du som vet något mer om affärs- och serviceverksamheten i Nås i äldre tider hör av dig. Kanske finns det någon intressant händelse eller berättelse att delge våra läsare.

Hur många yxor har du? Och använder du rätt yxa för rätt ändamål? I bouppteckningen efter Magnus Lars Andersson 1890 finns följande:

4 tälgyxor	4 huggyxor
1 handyxa	1 granrisyxa
1 stubbyxa	1 rotyxa
4 amerikayxor	

Närsens holmar

Text och musik: Skött Osear Larsson

Långt bort i vildmarsksgogen
bland tjärnar, berg och moras
går min jänta, som är mej trogen,
hon för mej är som blomman i vas.
Och jag ser hennes ljusblåa ögon,
där hon lyssnar på granars sus.
O lilla Du,
jag sländer en hälsning som följer med kvamforsens
brus.

Refräng:

Närsens vatten sover då,
tjäderspel vi lyssnat på,
som turturduvor vi båda två
skall ha en undanskymd vå.
Orrars kurr om kärleken!
Du och jag min lilla vän!
bland Närsens holmar skall ro vår båt
till toner av vår älsklings låt.

Min resa jag snart klarar
från världsarm jakt och all slit,
Jag haft långa nätter och dagar
är på hemväg, det går bit för bit.
Snart vi träffas vid den tjärsmorda grinden,
När jag kommer till sista hamn.
O lilla Du,
jag längtar till dagen och stunden jag har Dej i famn!

Refräng: Närsens vatten sover då...

Vi bygger bo vid stranden,
där växer förgät-mig-er,
där kan vi se soluppgångsbranden,
och just där vill jag sitta med Dej.
Vi skall leva vi två för varandra!
Alltid sommarsol vid vårt tjäll!
O lilla Du,
Snart himmelsens stjärnor skall tindra var vinterkall
kväll.

Vinterbild med utsikt över sjön Närsen

Närsens Holmar

Stängvals

Text och Musik.
SKOTT OSCAR LARSSON

Andrad. *Vorn.*

Längt hem i ett - mark.

sko - gen bland där - nar berg och mo - sa. gåt min flä - la

som är mej tro . . . gen. Men för mej är som blomman i vasa

och jag var - lammens lura - bäl - s . . . gen där hem

lys - nar på gra - nars nar O. li - la Du jag där - där em

© 1914 by HELL-GEORGE MUSEKÖRSLAG AB, Stockholm.

N. G. 2174

källa - stug som föl - ler med kvam . . . för - sern bina -

När - sers vet - ten so - ver då skä - der - spel vi lys - nar

på som tur - tar - da - var vi bli - da två skäl ha en un - dan skynd

väl . . . Du - nar kvar om kår - la - ken.

Du och jag min lä - la vän bland När - sers lod - nar vi skäl

N. G. 2174

© 1914 by HELL-GEORGE MUSEKÖRSLAG AB, Stockholm.

Rosengång

När du hörjar din rosengång
och väver många figurer,
då vill jag sjunga en liten sång
som handlar om dessa turer.
Är du glad väver du en ola
och den skall skina som själva sola
så gul och rund en liten stund.

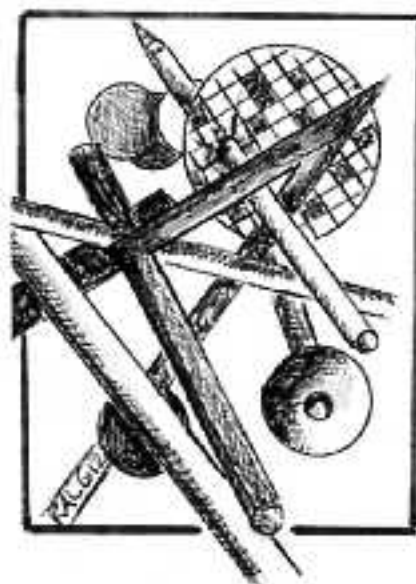
Så trampar du några turer till,
för nu skall du väva kroken.
Tag då en blå färg om du så vill,
fast det ej står i boken.
Det blir en väg invid dalälvsstranden,
den fornar du till med handen,
som du vill ha den, det blir nog bra.

Och älven har ju så många förs
fast alla syns ej i fönstret.
Men först så gör du ett litet kors,
som träder fram genom mönstret,
och kurs och ola och kroken sedan,
du repeterar då och då emedan
det blir en sång i rosengång.

Ibland jag väver en lustig sak,
som är så stelbent den token.
Ty fast den krokår så är den rak.
Den kallar jag tattarkroken.
Den hör nog till bundna rosengången,
men jag tar ändå med den i sången.
Den är ju så fin i väven min.

Elisabeth Hemmings, född 1906, kom till Näs från Värmland 1926. Hon var gift med Hemmings Erik. Hon och Knutes Kuri vävde på beställning och sålde. Elisabeth var därtill en mycket flitig tillfällighetsdiktare. Hon blev 103 år.

Se utställningen **Rosor, ränder och rosengång 28/6-30/6** i Bygdegården, Näs.

Svetslego är en underleverantör av bearbetade och svetsade komponenter till verkstadsindustrin.

Vi är gärna med från konstruktionsstadiet och delar med oss av vår erfarenhet.

svetslego

Industrihuset Grönalid Vansbro Tel: 0281-75795
Hemsida: www.svetslego.se

Getingar, skit och underliga ting – talesätt från Nås

Nästalessätt finns – eller har funnits – lite överallt i socknen. Ofta är det så att man hör någonting utan att kopplingen till den ursprungliga situationen längre är känd. Med följande är det meningen att vi skall sätta igång med en insamling i *Nåsvargen*. I värsta fall får man in en del talesätt utan att veta bakgrunden. I bästa fall känner någon igen talesättet och vet vem som sa det. Här återges några stycken som Skans Torsten och jag har antecknat under årens lopp, med tillskott av några från Pej.

Skans Vicky Airey

"Gör dig en sull" (skrev Fru Dockberg på en lapp till sin man när hon var tvungen att vara hemifrån och inte kunde laga mat åt honom).

"Hä va ett skit" (sa Knos Jerk när han ute på åkern fick veta att frun hade ramlat i brunnen och drunknat).

"Tvitt" (sa Spiken när huvuden kullrade. Spiken var skarprättare på 1800-talet, bodde isolerad under Järknippans norra slutning, i *Spiktäppan*).

"Underligt ser det ut" (sa Lars Westman, under rättegången för mord på svärmorm, när han satt stryknin i smöret. Han avtjänade ett straff på 6 år i Falun).

"Kupera" (sa Blinken, då han efter en kortspelsnatt skulle fjäska för frun med kaffe på sängen och han sträckte fram sockerskålen.)

"Aldrig" (sa Fins Olov, när kompiserna frågade när han skulle betala tillbaka en skuld.)

"Mattör a i ö" (sa ??, då han kom in lite dragen och snavade på köksmattan, hos vem?).

VI UTVECKLAR OCH TILLVERKAR BATTERILADDARE FÖR
STÄDMASKINER OCH RULLSTOLAR.

TEL. 0281-30400
FAX. 0281-30666

 **Swede
electronics**

HOKUS, POKUS!

ATT TROLLA BORT SAKER
ÄR EN **KONST**...

..ATT HITTA DEM ÄR
TEKNIK, VI HAR
DEN **TEKNIKEN**!!

Vi arbetar i huvudsak med
**GPS-inmätning och dokumen-
tation ledningsnät.**

Hagström

NÄRSJÖVÄGEN 2
78053 NÄS

MOB. 070-6208271

Hur har du det med dina åkdon och kärror?

Har du koll på vilka du har? Vet du vad de kallas? Listan nedan är hämtad från bouppteckningen efter Magnus Lars Andersson 1890. Om du har bilder eller gamla kärror kanske vi skulle försöka oss på att samla ihop bilder på alla typer som räknas upp nedan. Här följer alltså en förteckning över de kärror som fanns i en enda gård 1890.

Arbetsjul med kärra
Bredsläde
Brüdskrinda
Gödselkärra (dyngkärra)
Gödselskrinda
Hökärra
Kolskrinda
Käppskrinda
Långrede
Malmskrinda
Pinnskrinda
Skottkärra
Skrinkälke
Smalsläde
Stenkärra
Stockdrög
Stordrög
Timmerdrög
Äkkärra
Åkskrinda

Han tycks inte ha haft någon räv – om den nu inte var i ett sådant skiek att den inte kom med i bouppteckningen.

Väderuttryck

gökdump kallas ett kraftigt snöfall som inträffade efter det att göken kommit

lövskakarn är kraftig blåst, storm, som gör att löven blåser av träden om hösten

Simas snestörk är kraftig blåst sent på hösten. Simas var alltid sena med att få in säden som var satt på tork på snesar – då blåste *Simas snestörk* upp och hjälpte till.

Lästips

Bo Nyberg, *C. Malmling – dragspelsbyggare i Hedemora*. 1993.

Anna Östlund, *Rosengång. Berättelser, historik, vävar*. 2012.

Näs fotbollslag

i *Näsvargen* 20:2 s. 12. Personen vi inte kunde identifiera är Sveds Ernst, nr. 4 från vänster.

Nås Hembygdskommitté. Som medlem stöder du programverksamheten, Lisskvarngården m.fl. byggnader och inte minst *Nåsvargen*. Medlemsavgiften är 100:- per år och sätts in på plusgiro 679917-5. Glöm inte att skriva avsändare.

Kontaktperson: Marianne Flodin, tel. 0281-30524.

Nås hemslöjdsförening driver hemslöjdsbutiken Nickusboa och vävstugan. De ordnar också kurser och arrangerar utställningar. Medlemsavgiften är 100:- kr per år. Anmäl dig till hemslöjdsföreningen antingen i Nickusboa eller maila info@nas.hemslöjden.org eller ring 0281-30252.

<http://www.hemslöjden.org/forening/nas-hemslöjdsforening/>

Nås bygdegårdsförening. Som medlem bidrar du till att Bygdegården (Gamla skolan) finns kvar för föreningar, utställningar, bibliotek mm. Avgiften är 100:- per familj och år. Pensionärer 50:-. Insättes på plusgiro 170575-5. Kontaktperson om du vill hyra lokal är Veronica Andersson, tel. 0281-30177.

Föreningen Ingmarsspelen. Bli medlem och gå två personer för priset av en på premiären av spelen den 14 juni kl. 16.00. Vill du bli medlem betalar du in 100 kronor på Bankgiro: 5976-5214. Skriv ditt namn, adress och medlemsavgift 2014.
<http://www.ingmarsspelen.se/>

Nås sockenförening. Föreningen driver *Nås camping och stugor* vid Storänget och *Stugor på Finnmarken* för uthyrning. Ingen medlemsavgift. Kontaktpersoner: Thomas Bajer, tel. 0702019227 eller Bajer Curt, tel. 0281-595030
http://nas.se/Stugor_camping.html

Förskolan Varglyan har bambibliotek där alla är välkomna att låna. Det går också bra att lämna tillbaka böcker som lånats på biblioteken i Järna eller Vansbro.

Bastun i Nås är öppen alla fredagar kl 1630-1930. Ett bastubad kostar 10:-, men du får ta med egen handduk. Bastun finns i Idrottshallen.

Nås servicepunkt

Vi finns på Bygdegården

Öppettider

Tisdag: 15.00 – 18.00
Torsdag: 10.00 – 13.00
Fredag: 10.00 – 13.00

Telefon: 072-5895657

nas.servicepunkt@gmail.com

Nås servicepunkt hjälper bl. a. till med kontakter med myndigheter, bankärenden, ärenden på Internet, lokal turistinformation och mycket mer.

Här finns också offentliga datorer till din hjälp.

Bokutlåning är öppen på Bygdegården på tisdagar kl. 15-18. Där finns tidningen **Dalabygden**.

Nås Hemslöjdsförening

Nickusboa
780 53 Nås
Tel. 0281-302 52
Pg. 71 39 48-0
info@nas.hemslöjden.org

ÖPPET I SOMMAR

Fr o m midsommarveckan och till den 8 augusti har vi öppet:
må-fre 14-18, lö 10-14
Därefter är det öppet på onsdagar em och lördagar som vanligt.
Vi tar emot hela nåsdräkter eller delar till försäljning.
Vävstugan är öppen året om.

Sommarprogram

Nås Hembygdsmuseum, Nås hemslöjdsförening, Tobaksspinnarstämman, Ingmarsspelen

- 8/6 Försommar** vid Sveds Annas fäbod i Vinberget. Musik och sång av inbjuden artist kl 15. Ev. tipspromenad. Servering till kl 17. Vägvisning från Lindesnäs-vägen.
- 14/6–20/6 Ingmarsspelen.** För tider och biljetter se lokal press.
- 18/6 Ingmarsspelskonsert** i Nås kyrka kl. 20.30.
- 21/6 Midsommardagen firas vid Lisskvarngården.** Spelmanslaget kl 15, resning av stängen följt av dans och lekar. Servering.
- 27/6 Berättarkväll,** plats: Slogboden vid Åskan, Lindesnäs, kl 19. Kaffe med bröd, enbärssdricka. Ev. samäkning från Medborgarhuset kl 18.30.
- 28/6–30/6 Rosor, ränder och rosengång.** Utställning om nåsdräkten samt vävnader i rosengång. Invigning av utställningen och musik **lördag 28/6 kl. 14.** Öppet lördag-söndag-måndag. **Tobaksspinnarstämman** invigs kl 15 med program. Bygdegården, Nås.
- 29/6 Folkmusikkonsert** i Nås kyrka kl 18. Arr. Tobaksspinnarstämman.
- 30/6 Tobaksspinnarstämman** i Storånget kl 18–.
- 12/7 Göromålsdag** på Lisskvarngården kl 12 – 16, bland annat linberedning. Från kl 13 servering av glödstekt sill, potatis, tunnbröd och drycker.
- 2/8 Ängens dag** vid Lisskvarngården kl 15. Vandrings med Bengt Ehnström, slätter med hästar, höhässjning. Servering. Samarr. med Naturskyddsföreningen.
- 6/8 Allsångskväll** på Lisskvarngården kl 18.30 med Östen Lissjanis. Inomhus vid regn. Servering.
- 6/8 Natt vid Näsen** kl 22–.
- 30/8 Kolning** vid Gräsberget: Milan tänds kl 16. Servering av kolbullar och kaffe. Vägvisning från järnvägsövergången söder om (f.d.) Nås järnvägsstation.
- 7/9 Vandrings längs naturstigen i Lindesnäs.** Samling vid herrgården kl 11. Medtag matsäck! Samarr. med Naturskyddsföreningen.
- Lisskvarngården** hålls öppen lördagar och söndagar fr o m 21 juni t o m 3 augusti kl 14 – 18 samt efter överenskommelse på tel 30148 eller 070-7943856. Serveringen öppen.
- Evenemangen** kungörs på anslagstavlor i Nås med omnejd och annonseras i lokalbladet.

Kolla även www.nas.se